

The Opinions of School Administrators about Social Media*

Münir Şahin

Inonu University School of Foreign Languages

Mehmet Üstüner

Inonu University Faculty of Education

Abstract

The purpose of this study is to identify the views of school administrators about social media. In accordance with phenomenological research design, one of qualitative research methods, the data was collected with semi-structured interview questions developed by the researcher under the control of experts. The work group of the study was composed of 26 school administrators. In the determination of the work group of the study the criterion sampling was used. Recording the interviews was used to collect the datum and content analysis method is used to analyse the datum. In the findings of the study, school administrators stated both positive and negative opinions about the effects of social media on students' behaviours. While school administrators stated that "sharing positive things" and students' "improving themselves" as important positive behaviours, students' "uttering profane language" and "arousing curiosity for the bad" were stated as negative behaviours. As the effects of social media to students' academic success, it was found that "reaching the information" was stated as an important positive effect, "too much timewasting" was stated as a negative effect. "Enlightenment" and "sourcing" were stated as the most important support of social media to the students' education by the administrators. "Causing timewasting" and "causing addiction" were stated as the most important obstructions of social media to students' education. Unconscious use of social media causes both addiction and acquiring negative behaviours. The social media whose most important feature is to provide communication, has also some important educational features, as reaching the information easily and finding educational sources. Improving a supervision system, training students about the importance of time, researching about the educational use of social media, developing new techniques and methods could be effective in getting rid of the negative sides caused by social media. Some of the participants suggest a social media course in schools to teach conscious use of social media and how to protect themselves from any danger could be caused by the social media use.

Key Words: Social media, academic success, supportive social media, obstructer social media, social media and education.

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 1, 2018
pp. 335-355
DOI: 10.17679/inuefd.334250

Received : 11.08.2017
Accepted : 24.01.2018

Suggested Citation

Şahin M, ve Üstüner, M. (2018). Sosyal Medyaya İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(1), 335-355. DOI: 10.17679/inuefd.334250

* This study is derived from the Dissertation "Opinions of School Administrators, Teachers And Parents About Social Media As A Part of School Environment" under the consultation of Ass. Prof. Mehmet Üstüner in Inonu University, Educational Sciences Institute, Educational Management and Supervision

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

School environment plays an important role in the success of the schools and individuals. It is not possible to define the borders of school environment with some certain lines. As organizations always have close relations with their environment, the characteristics and structure of environment is very important (Aydogan, 2006). Social media as one of the newest environment of schools have some supportive and obstructive features which must be taken into consideration. For some researchers (Düvenci, 2012; Argin, 2013; Elison, 2008; Mazman, 2009) social media can be used to foster education in schools. As Elison (2008) states social media, although used informally, has the potential to support learning and teaching activities. Social media is used in different fields like marketing (Türkalp, 2010; Esmer, 2013; Akkaya, 2013), politics (Özmen, 2013; Arıcı, 2013), communication (Dikme, 2013; Kaya, 2014; Bat, 2012) and it can also be used in education to support the teachers both inside the classroom and outside the school border.

Purpose

The purpose of this study is to identify the views of school administrators about social media.

Design & Methodology

In accordance with phenomenological research design, one of qualitative research methods, the data was collected with semi-structured interview questions developed by the researcher under the control of experts. After reviewing the literature and asking the opinions of the 16 experts with at least PhD, the questions to ask to the participants were decided. To test the relation of the questions to the topic, sufficiency, comprehensiveness and understandability a form is used to get expert opinions. A pilot application was also held to determine the time and any unpredictable conditions during the interviews. The work group of the study was composed of 26 school administrators working in secondary and high schools in the centre of Malatya. In the determination of the work group of the study the criterion sampling was used. One of the criterion was that all the participants must have a social media account. Second, school administrators must have at least two years of experience. The last criterion was that participants must have been working at the school interviewed at least for two years. Average use of social media per day were found 42 minutes among the administrator. Before collecting the data, necessary permissions from the Provincial Directorate of National Education of Malatya was taken. All the interviews were recorded. The recordings were transformed into text materials and analysis were made on these texts by using content analysis. In order to provide coding reliability two different coder, one an expert in the field and the other is the researcher himself used. All the datum were coded in the same way, and the formula of Miles and Huberman (1994: 64) was used to determine the effect of different coding to the reliability of the research. The correlation between the coders was found %89,9 which is accepted as reliable by the researchers when it is over %70. The results of the content analysis were given in tables under the themes and codes which were also supported with the quotes of the participants from the interviews.

Findings

It was found out that social media has some positive and negative sides when the students' education is taken into account. As the findings of the study, school administrators stated both positive and negative opinions about the effects of social media on students' behaviours. While school administrators stated that "sharing positive things" and students' "improving themselves" as important positive behaviours, students' "uttering profane language" and "arousing curiosity for the bad" were stated as negative behaviours. As the effects of social media to students' success, it was found that "reaching the information" was stated as an important positive effect, "too much timewasting" was stated as a negative effect. "Enlightenment" and "sourcing" were stated as the most important support of social media to the students' education by the administrators. According to the administrators in this study, conscious use of social media might bring more fruitful results for the students, so it is important for the society to give this consciousness to students. "Causing timewasting" and "causing addiction" were stated as the most important obstructers of social media to students' education. An expected finding of the study was that social media causes less social people. Some administrators stated that social media kills social life. People are less talkative and less

willing to start a conversation. Similarly, they stated that social media obstructs face to face communication.

Conclusion & Suggestions

Unconscious use of social media causes both addiction and acquiring negative behaviours. Students spend too much time checking their accounts or sharing anything to get attention of their friends on social media. Students are open to any negative effects of social media through their friends sharings and advertisements. There is no control over the materials shared. The social media whose most important feature is to provide communication, has also some important educational features, as reaching the information easily and finding educational sources. Improving a supervision system, training students about the importance of time, researching about the educational use of social media, developing new techniques and methods could be effective in getting rid of the negative sides caused by social media. Some of the participants suggest a social media course in schools to teach conscious use of social media and how to protect themselves from any danger could be caused by the social media use.

Sosyal Medyaya İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri*

Münir Şahin

İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu

Mehmet Üstüner

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Öz

Bu çalışmanın amacı sosyal medyaya ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemektir. Veriler nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine uygun olarak uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ilinde ortaokul ve lise düzeyindeki okullarda görev yapan 26 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ses kayıt yöntemi ile veriler toplanmış ve içerik analiz yöntemi kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, okul yöneticilerinin sosyal medyanın öğrencilerin davranışına ilişkin görüşlerinin olumlu ve olumsuz davranışlar olarak iki tema altında toplandığı görülmüştür. Okul yöneticileri "olumlu paylaşımları", öğrencilerin "kendilerini geliştirmelerini" önemli olumlu görüşler olarak ifade ederken, olumsuz görüşlerden en fazla öğrencilerin "bozuk ve küfürlü dil kullanmaları" ve "kötüye merak uyandırma" görüşlerini ifade etmişlerdir. Sosyal medyanın akademik başarıya etkisine ilişkin olarak "bilgiye ulaşma" olumlu görüş olarak, "aşırı zaman harcama" ise olumsuz görüş olarak ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin en fazla "bilgilenme" ve "kaynak bulma" konularında sosyal medyanın eğitimi desteklediği görüşlerini paylaşmışlardır. "Zaman kaybına yola açma", ve "bağımlılık yapma" ise en önemli engelleyici özellikler olarak ifade edilmiştir. Bilinçsiz sosyal medya kullanımı bağımlılık yaratmakla birlikte öğrencilerin istenmeyen davranışlar edinmelerine de neden olmaktadır. En önemli özelliği iletişim olan sosyal medyanın bilgiye ulaşma ve eğitsel materyal bulma gibi önemli eğitsel özellikleri bulunmaktadır. Sosyal medya kullanımına ilişkin olarak bir denetim mekanizmasının geliştirilmesi, öğrencilerin zamanın önemi konusunda eğitilmeleri, sosyal medyanın eğitsel amaçlı kullanılmasına yönelik çalışmaların yapılması, sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımına ilişkin yeni teknik ve metotların geliştirilmesi sosyal medya kaynaklı olumsuzlukları önlemede etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: *Sosyal Medya, Akademik Başarı, Destekleyici Sosyal Medya, Engelleyici Sosyal Medya, Sosyal Medya ve Eğitim*

Önerilen Atıf

Şahin, M. ve Üstüner, M. (2018). Sosyal Medyaya İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19(1), 335-355. DOI: 10.17679/inuefd.334250

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 19, Sayı 1, 2018
ss. 335-355
DOI: 10.17679/inuefd.334250

Gönderim Tarihi : 11.08.2017
Kabul Tarihi : 24.01.2018

*Bu çalışma Doç.Dr. Mehmet Üstüner danışmanlığında yapılan "Okulun Çevre Unsuru Olarak Sosyal Medyaya İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri" adlı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

GİRİŞ

Genelde okulların, özelde ise bireyin başarılı olabilmesi için çevre ile eşgüdümün sağlanması, okul dışı faaliyetlerin okuldaki eğitimi destekleyici niteliğe kavuşturulması noktasında okul yöneticilerine, öğretmenlere, ailelere, sosyal medyaya ve okul üzerinde etkiye sahip diğer dış çevre aktörlerine önemli görevler düşmektedir. Eğitimin en önemli boyutlarından birisi olan çevre değişkeninin göz ardı edilmesi durumunda eğitimden beklenen sonuçları almak mümkün olmayabilir.

Eğitim kurumlarının çevreleri söz konusu olduğunda bu çevrenin sınırlarını keskin çizgilerle belirlemek mümkün değildir. Örgütlerin çevreleri ile olan ilişkileri son derece karmaşıktır. Bu nedenle bir örgütün çevresi ile olan kesin sınırlarını saptayabilmek ve çevresinin boyutlarını belirlemek çok zordur. Çevre ile kurmuş oldukları sürekli etkileşimden dolayı, örgütün içinde bulunduğu çevrenin yapısı ve özellikleri önemlidir (Aydoğan, 2006: 122). Okulun çevresini keskin sınırlarla belirlemenin mümkün olmamasının en önemli göstergelerinden birisi olan sosyal medya da günümüzde okulun yeni çevre unsurlarından biri olarak düşünülmektedir. Her gün kullanıcı sayısının katlanarak arttığı sosyal ağlar ve sosyal medya okulda verilen eğitimin niteliğini artırabilecek veya azaltabilecek özelliklere sahiptir.

Bynum (2011: 6) teknoloji alanında meydana gelen değişimle birlikte öğrencilerin öğrenme stillerinde de önemli değişikliklerin olduğunu, sosyal ağların kullanımlarının günümüzdeki işgücünün sahip olması gereken bir gereklilik olduğunu, bu nedenle öğrencilere sosyal medyayı kullanmanın doğru yollarının öğretilmesi ve sosyal medya yoluyla etkileşim yöntemlerinin okul programlarında verilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır.

Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran (2010) doğası gereği sosyal ağ sitelerinin öğrenciler arasındaki, öğrencilerle içerik ve öğretmenlerle öğrenci arasındaki etkileşimi artırdığını, eğitim öğretim süreçlerinin öğretmenlerce daha aktif, işbirlikçi ve yaratıcı öğrenme ile destekleyebilmelerini sağladığını, öğrencilerin problem çözme, araştırma ve sorgulama becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir. Düvenci (2012: 46)'ye göre sosyal medya dosya paylaşımını, oyun, eğlence amaçlı paylaşımlarda bulunma, canlı müzik ve ses paylaşımı, sunu gibi paylaşımları kolaylaştırmaktadır. Klasik internet programlarının yapılması uzman bilgisi gerektirirken sosyal medyada içerik oluşturma ve paylaşma uzman bilgisine sahip olmadan yapılabilmektedir.

Sosyal medya, içeriğinin belirlenmesinde okul yöneticilerinin ve okulun diğer paydaşlarının çok fazla etkili olmadığı, kontrolü güç bir çevre olarak karşımıza çıkmaktadır. Yirmi birinci yüzyıl bilgi ve teknoloji çağı olarak adlandırılmaktadır. Bu çağın getirmiş olduğu bilişim teknolojileri, kültürel, sosyal ve ekonomik yaşamı, öğrenme-öğretme sürecini olduğu kadar bireyler arasındaki etkileşimi de değiştirmiştir. Her gün daha da yaygınlaşan sosyal ağların çok farklı amaçlarla etkin bir şekilde eğitim süreçlerinde kullanımı önemli görülmektedir. Özellikle çağımızın yeni olgusu ve okulun yeni sosyal çevre ögesi olarak tanımlayabileceğimiz sosyal medyaya ilişkin yapılan çalışmalar sosyal medya ve siyaset ilişkisi ile sosyal medyanın bir ticari girişim olarak pazarlamadaki yeri üzerine odaklanmaktadır. Argın (2013: 186) sosyal ağları öğrencilerin her gün kullanarak çok fazla zamanlarını sosyal ağ sitelerinde harcadıklarını ve bu ağların "eğitimde etkili kullanımı sağlanarak, eğitim açısından bir fırsata dönüştürülebileceğini ifade etmiştir".

Ellison (2008)'a göre sosyal ağlar her ne kadar informal şekilde kullanılsa da aynı zamanda öğretme ve öğrenme etkinliklerini desteklemek için kullanıma potansiyeline sahiptir. Sosyal ağlar kullanıcılar arası bağlantıyı sağlayarak sınıf içinde ve dışında farklı öğrenme stillerine ev sahipliği yapabilir. Ellison (2008:19)'a göre sosyal medya aracılığı ile öğrenciler birbirleriyle iletişim kurup, derslerle ilgili tartışabilmekte, bilgi alışverişinde bulunmakta ve çalışma grupları oluşturup materyal paylaşabilmekte. Anderson (2004: 42)'a göre sosyal medyanın eğitim açısından önemi, sosyal medyanın çok yönlü derinlemesine iletişim ve etkileşime katkı sağlamasında yatmaktadır. Sosyal medyayı "katılımın mimarı" olarak tanımlayan Barsky ve Purdon (2006: 65), sosyal medyanın paylaşımı artıran bir nesil yarattığını ve sosyal medya uygulamalarının takım ve bireysel çalışmalara uygun olduğunu belirtmiştir. Benzer bir şekilde Surowiecki (2004)'nin sosyal medyayı "*kolektif zeka veya kalabalığın zekası*" olarak tanımladığı iş birliği ve dayanışma içinde paylaşımda bulunma düşüncesi ile sosyal medyanın kullanılabileceğini belirttiği görülmektedir.

Bazı araştırmacılar da (Munoz ve Towner, 2009: 9; Mazman, 2009) sosyal medyanın önemli bir öğrenme ve öğretme aracı olarak, eğitsel hedefleri yerine getirmede bazı pedagojik özelliklerinin bulunduğu belirtmişlerdir. Sosyal iletişim kapasitesinin farklı öğrenme stillerindeki öğrencileri içine çekebilmesi Munoz ve Towner (2009)'a göre sosyal medyayı geleneksel eğitim formatına bir alternatif olarak ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin pedagojik portfolyolarını genişletmek, öğrenme toplulukları ile aktif öğrenmeyi teşvik için sosyal ağlar kullanılabilir. Mazman çalışmasında, sosyal ağların eğitsel bağlamda kullanımına dikkat çekerek özellikle lisans düzeyindeki öğrencilerin bazı dersleri belirli boyutları ile sosyal ağ üstünden yürütebileceklerini ve bu konuya ilişkin çalışmalar yapılmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Sosyal medya ile ilgili araştırmaların çoğunluğu, sosyal medyanın sosyal ve toplumsal yönleriyle ilgili gerçekleştirilmektedir. Özellikle *sosyal medyanın pazarlama* (Türkalp, 2010; Esmer, 2013; Coşkunurt, 2013; Akkaya, 2013; İşlek, 2012; Askeroglu, 2010), *siyaset* (Özmen, 2013; Özgün, 2014; Sarı, 2014; Arıcı, 2013; Tuncay, 2012; Korkmaz, 2014; Metin, 2014; Özgünay, 2013), *halkla ilişkiler* (Arslan, 2014; Çetin, 2010; Askeroglu, 2010; Zafarmand, 2010; Bayraktar, 2013), *iletişim alanında kullanımı ve etkilerine* yönelik çalışmalar (Dikme, 2013; Kaya, 2014; Ceylan, 2013; Bat, 2012), *sosyal hayata etkisine ilişkin çalışmalar* (Öz, 2014; Ök, 2013; Kızıllarlan, 2012; Venkat vd. 2014; Tengilimoğlu, 2014; Kök, 2013), *sosyal medya ile ilgili farkındalık, tutum ve kullanımına ilişkin çalışmalar* (Batman, 2014; Ök, 2013; Düvenci, 2012; Ökte, 2014; Sönmez, 2013; Bostancı, 2010; Coşkunurt, 2013; Argın, 2013) dikkat çekmektedir. Sosyal medyanın eğitimde kullanılması ile ilgili çalışmalar çoğunlukla Facebook ve Bloglar üzerine yoğunlaşmıştır.

Dünyada çok yaygın bir kullanım alanına sahip olan sosyal medyanın çok farklı alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Ortaokul ve lise öğrencileri göz önünde bulundurulduğunda ise, öğrencilerin yaşlarının küçük olması ve sosyal medya kullanımının kolaylığı nedeniyle sosyal medyanın etkisine çok fazla maruz kaldıkları ve sosyal medyanın da doğrudan ve dolaylı olarak eğitim etkilediği söylenebilir. Özellikle genç nüfusun sosyal medya kullanımına büyük ilgi gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanılabilmesine yönelik yeni yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi, insanların sosyal medyaya bakışlarının farklılaştırılması gerekmektedir. Sosyal medya bir iletişim aracından çok daha fazlasıdır. Eğitim öğretim amaçlı kullanılmaya elverişli çok sayıda özelliği barındırmaktadır. İnsanlara iletişim alanında sağlamış olduğu hız, paylaşımların kolaylığı ve çeşitliliği gibi birçok özelliğinin eğitim öğretim etkinliklerinde sosyal medyanın kullanılabilmesini sağlamaktadır.

Bu araştırma, ortaokul ve lise düzeyindeki okullarda görev yapan okul yöneticilerinin sosyal medyaya ilişkin görüşlerini belirlemek bakımından önem taşımaktadır. Araştırma bulguları ile okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda bazı önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Özellikle okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda sosyal medyanın bir eğitim öğretim aracı olarak etkili kullanılmasına yönelik görüşlerin ve önerilerin belirlenmesi, bu doğrultuda yapılacak somut çalışmaları etkileyeceği için bu çalışma önemli görülmektedir.

Çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sosyal medyanın öğrencilerin davranışlarına etkisine ilişkin yönetici görüşleri nelerdir?
2. Sosyal medyanın akademik başarıya etkisine ilişkin yönetici görüşleri nelerdir?
3. Sosyal medyanın eğitimi destekleyen ve engelleyen özelliklerine ilişkin yönetici görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Desen

Bu araştırma, sosyal medyaya ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçladığından nitel araştırma desenlerinden Olgubilim (Fenomenoloji) desenine uygun olarak yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda bireylerin deneyimleri ve anlayışlarına ilişkin derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Langridge (2007) fenomenolojiyi insan deneyimini ve insanların olguları nasıl algıladığını inceleyen bir alan

olarak tanımlamaktadır. Olgubilim çalışmaları ile bilinen Moustakas (1994)'a göre ise araştırmanın deneyimin bütününe ve fenomenin özüne odaklanması gerekir.

Bu araştırma bir olgu (fenomen) ile ilgili daha bütüncül bir bakış açısı elde etmek amacıyla (Fraenkel ve Wallen, 2006) nitel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Bu olgu sosyal medyadır. Fenomenografik yaklaşımların ortak olarak paylaştığı şey, deneyimi insanların nasıl anlamlandırdığıdır. Fenomenoloji günlük deneyimlerimizin anlamı veya doğası hakkında derinlemesine bir anlayışın kazanılmasını amaçlar (Patton, 2014:104). Bu çalışma da olgubilim deseni okul yöneticilerinin sosyal medyaya ilişkin görüşlerini belirlemek için kullanılmıştır.

Araştırmanın Katılımcıları

Bu araştırmanın katılımcılarını 2015-2016 öğretim yılında Malatya il sınırları içindeki İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı kamu ve özel ortaokul ve liselerdeki yöneticiler oluşturmaktadır. Öncelikle farklı okul düzeyleri olan ortaokul ve liselerdeki yöneticilerin belirlenmesinde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yöneticilerin belirlenmesindeki birinci ölçüt en az iki yıl kıdem, bulunduğu okulda en az iki yıl çalışıyor olma ve en az bir sosyal medya hesabının olması veya daha önce kullanmış olması ölçütleri göz önünde bulundurulmuştur.

Nitel araştırmalardaki katılımcı sayısına ilişkin olarak *doygunluk* noktasına ulaşılması, verilerin birbirini tekrar etmeye başlaması araştırmacıların üzerinde anlaştıkları önemli bir kuraldır (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu nedenle bu çalışmada 26 yönetici ile görüşme yapılmıştır. Tablo 1' de görüldüğü gibi, toplam 9 müdür ve 17 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 26 yönetici ile görüşülmüştür. Okul yöneticilerinin sosyal medyayı günlük kullanma süreleri ortalama 42 dakikadır. Okul yöneticilerinin tamamı en fazla Facebook hesaplarını kullandıklarını ifade ederken, kullanılan sosyal ağlardan ikinci sırada Twitter ve üçüncü sırada ise Youtube gelmektedir.

Tablo 1
Görüşülen Yöneticilerin Kişisel Özellikleri

Sıra No	Yaş	Hiz .Yı lı	Cinsiyeti		Çalıştığı Okul Türü			Sosyal Ağ	Kullan -dığı Sıklığı	Kul. Gün/H afta*	Sosyal Bağ. Yeri	Kod
			Kadın	Erkek	Kamu Orta	Lise	Özel Orta					
1	40	18		+	+			20	F-Y	G1.Ç	Cep	MY1
2	53	29	+			+		10	F-Y	G1	Ev	MY2
3	45	26		+		+		30	Y	G1	İş	MY3
4	59	37		+		+		15	F	G1	Cep	MY4
5	45	25		+		+		120	F-Y	H1.Ç	E-Cep	M5
6	44	21		+		+		15	F-Y	G1	Cep	MY6
7	42	19		+		+		60	F-T	G1.Ç	Cep	M7
8	42	17		+		+		60	F	H3-5	Ev	MY8
9	27	4		+	+			30	FYTL	G1.Ç	Cep	MY9
10	33	11		+	+			30	F.T.Y	G1.Ç	Cep	MY10
11	46	22		+			+	20	F-Y	G1-2	E-Cep	M11
12	37	14		+			+	60	F.Y.L.	G1.Ç	Cep	M12
13	39	17		+		+		60	F.Y.T	G1.Ç	E-Cep	MY13
14	38	13		+		+		120	FLT.Y	G1.Ç	E.İ.C	MY14
15	42	20		+		+		60	F-T	G1.Ç	Cep	MY15
16	38	13	+			+		120	F.Y.T	G1.Ç	Ev	MY16

17	32	11	+		+	20	F	G1.Ç	Cep	MY17
18	43	21		+	+	2	F-T	H1-2	E-Cep	M18
19	46	23		+	+	30	F-T	G1.Ç	E-Cep	M19
20	36	12		+	+	20	F	H1-2	Ev	MY20
21	48	25		+	+	60	FYT	G1.Ç	Cep	MY21
22	37	13		+	+	15	F	H1-2	Ev	MY22
23	41	20		+	+	30	F.Y.T	G1.Ç	Cep	M23
24	43	19		+	+	60	F-Y	G1.Ç	Cep	M24
25	40	16		+	+	15	F	H1-2	Ev	M25
26	33	10		+	+	30	F-Y-T	G1.Ç	Ev	MY26

*F:Facebook, T:Twitter, Y:Youtube, G1:Günde bir kez, G1-2:Günde bir iki kez, G1,Ç:Günde birçok kez, H1:Haftada bir kez, H1-2:Haftada bir iki kez, H3-5:Haftada üç beş kez, H1-Ç:Haftada birçok kez, E-Cep: Ev ve cep telefonu, E.İ.C: Ev, Cep ve İşyerinden

Veri Toplama Araçları

Olgubilim yöntemiyle yapılan çalışmalarda “*Veri toplama* süreci genellikle, fenomeni deneyimleyen bireylerle gerçekleştirilen mülakatları içerir” (Creswell, 2013: 79; Simon ve Goes, 2011: 1). Bu nedenle bu araştırmada, veri elde etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Olgubilim çalışmalarında görüşme yöntemi katılımcılardan derinlemesine bilgi elde etmek için kullanılan önemli bir araçtır (Creswell: 2013: 162). Bu nedenle bu çalışmada da yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle veri toplanması uygun görülmüştür.

Uzman görüşleri ve alanyazın taraması doğrultusunda oluşturulan sorularla yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir. Hazırlanan soruların konu ile ilişkili olma durumunu, yeterliliğini, kapsayıcılığı, anlaşılabilir olmasını sağlama amacıyla oluşturulan Uzman Görüşü Formu ile İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalından 7, Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalından 3, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalından 2, Türkçe Eğitimi Bölümünden 2, Yabancı Diller Eğitim Bölümünden 1, Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümünden 1 olmak üzere en az doktorasını bitirmiş 16 öğretim elemanının görüşleri alınmıştır. Uzmanların önerileri değerlendirilerek sorular üzerinde gerekli değişiklikler ve eklemeler yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir.

Formların üzerinde yaş, kıdem, okul türü gibi görüşülen kişilerin kişisel özelliklerini tanımlayıcı sorulara da yer verilmiştir. Yöneticilerin sosyal medyaya ilişkin görüşlerini belirlemek amacı ile aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Sizce sosyal medya öğrencilerinizin davranışları üzerinde etkili olmakta mıdır? Öğrencilerin ne tür davranışlar edinmelerini sağlıyor?
(a)Sosyal medyayı kullanan öğrencilerinizin özellikle sosyal medya kaynaklı olumlu davranışları oluyor mu? Ne tür olumlu davranışlar gözlemlediniz?
b) Sosyal medyayı kullanan öğrencilerinizin özellikle sosyal medya kaynaklı olumsuz davranışları oluyor mu? Ne tür olumsuz davranışlar gözlemlediniz?)
2. Öğrencilerin sosyal medyayı kullandığı olmaları onların akademik (veya derslerdeki) başarılarını ne yönde etkiliyor olabilir? Bu konuya ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3. Eğitim ve öğretimin amaçları düşünüldüğünde sosyal medyanın eğitimi destekleyen yanları size göre nelerdir?
4. Eğitim ve öğretimin amaçları düşünüldüğünde sosyal medyanın eğitimi engelleyen yanları size göre nelerdir?
5. Sosyal medyanın okullarda verilen eğitimin bir başka ifade ile çocuklarda beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesine daha fazla destek olabilmesi için neler yapılabilir?

Veri toplama aracının geçerli ve güvenilir olabilmesi için sürecin her aşamasında Eğitim Bilimleri Bölümü ile Türkçe Eğitimi Bölümünden uzmanlara danışarak görüşleri alınmıştır. Ayrıca araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması ve ayrıntılı bir şekilde rapor etmesi nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında sayılmaktadır. Örneğin, “betimsel türden analizin kullanıldığı bir araştırmada görüşülen bireylerden doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak” geçerlik için önemli

olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada da geçerliği artırmak amacıyla yöneticilerin cevaplarına ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır. Araştırmadaki bulgular, ham verilerin yorumlanması sonucunda ortaya çıkmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada araştırmacının katılımcılar ile doğrudan etkileşime girerek yüz yüze görüşmelerle etkileşimli veri toplama yolu ile veriler toplanmıştır. Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra katılımcılar ile görüşmeler, 20.02.2016 ile 21.07.2016 tarihleri arasında katılımcı yöneticilerin kendi okullarında uygun oldukları saat aralıklarında, kimsenin ortama dahil olmayacağı uygun ortamlarda araştırmacı tarafından ses kayıt yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Nitel Verilerin Analizi

Öncelikle katılımcılara ses kayıtlarının çözümlemesi yapılmış ve bilgisayar ortamında yazılı metinlere dönüştürülmüştür. Oluşturulan yazılı metinler katılımcıların kişisel bilgileri ile eşleştirilerek müdürler için M, müdür yardımcılar için MY, kodlarıyla birlikte bir sıra sayısı MY5, MY6 gibi verilmiştir. Görüşme ses kayıtlarının tamamı beş haftalık bir sürede çözümlenmiştir. Times New Roman yazı stilinde 12 punto yazı büyüklüğü ve tek satır aralığı ile yazılmış 27488 sözcükten oluşan 64 sayfalık bir veri metni elde edilmiştir. Araştırmacı bu metin üzerinden analizlerini yapmıştır.

Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde, nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. "İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metinde verilmek istenen mesajın objektif olarak tanınarak çıkarımların yapıldığı, bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir" (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2009: 269). İçerik analizinde verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak hedeflenir.

Analizler araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından açık kodlama yöntemi ile kodlama yapılmasının ardından gerçekleştirilmiştir. Açık kodlama veri parçaları (metin, cümle, paragraf) sorgulanarak içinde barındırdığı anlamın ortaya çıkarılmaya çalışılması şeklindedir (Berg, 2001). "Açık kodlama sayesinde veri herhangi bir filtrelemeden geçmez. Bu sayede tüm veriler kabul edilir ve hiçbir veri dışarıda bırakılmaz" (Jones ve Alony, 2009: 10). Kodlayıcı güvenilirliğini sağlamak için araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından verilerin tamamı için iki ayrı kodlama yapılmış ve kodlama sonuçları Miles ve Huberman (1994: 64)'ın verdiği formül kullanılarak görüş birliği ve görüş ayrılığının, çalışmanın güvenilirliğine etkisi hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arası uzlaşma korelasyon % 89,9 olarak hesaplanmıştır. "Güvenirlilik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir." (Miles ve Huberman, 1994: 64).

İçerik analizi ile elde edilen kod ve temalar, yüzde ve frekansların yer aldığı tablolara dönüştürülmüştür. Tablolarda yer alan tema ve kodlar ise katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak desteklenmiş ve katılımcı görüşleri sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada cevap aranan birinci soru "Sosyal medyanın öğrencilerin davranışlarına etkisine ilişkin yönetici görüşleri nelerdir?" şeklinde düzenlenmişti. Bu soruya katılımcıların verdikleri cevaplara ilişkin yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Davranışlarına Etkisine İlişkin Yönetici Görüşleri

Zamanlarının önemli bir kısmını sosyal medya ağlarında geçiren öğrencilerin sosyal medyadan ne yönde etkilendikleri önemsenmesi gereken bir sorudur. Sosyal medyanın öğrencileri nasıl etkilediğini öğrenebilmek için okul yöneticilerine "Sosyal medya öğrencilerin davranışlarını ne yönde etkiliyor, gözlemlediğiniz olumlu veya olumsuz ne gibi davranışlar oldu?" sorusu yöneltilmiştir. Okul yöneticilerinin görüşlerinin "olumlu davranışlar" ve "olumsuz davranışlar" olarak iki ana temaya ayrıldığı içerik analizi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2

Sosyal Medyanın Öğrencilerin Davranışlarına Etkisine İlişkin Yönetici Görüşleri

Davranışlar	Okul Yöneticilerinin Görüşleri		Katılımcı kodu	f	%
	Olumlu	Olumsuz			
Olumlu Davranışlar	Olumlu paylaşımlar		MY4, MY10, M11, MY15, M23, MY26	6	23
	Kendini geliştirme		M5, M12, M25, MY26	4	15
	İnsani ilişkileri geliştirme		MY3, M7, MY13	3	12
	Ödev hazırlama		M7, MY9,	2	8
	Hızlı iletişim		M18, MY22	2	8
	Kendini ifade etme		M5,	1	4
Olumsuz Davranışlar		Bozuk ve küfürlü dil	MY2, MY8, MY10, MY15, MY16, M18, M23, M25	8	31
		Kötüyü merak, öğrenme	MY4, MY6, M11, MY16, MY20, M25	6	23
		Boşa zaman harcama	M5, MY6, M24	3	12
		Kavga	M14, M18, MY22	3	12
		Uygun olmayan paylaşım	MY3, MY16, MY26	3	12
		Sorumsuz davranma	M12, M23, M24	3	12
		Manevi bozulma	MY8, MY17	2	8
		Özel bilgileri paylaşma	MY3, M18	2	8
		Dedikodu yapma	MY21, MY22	2	8
		Soyutlama	M23, M24	2	8
		Derslerden uzaklaşma	M5	1	4
		Terör örgütlenmesi	M7	1	4
		Giyim tarzını değiştirme	MY3	1	4
		Eğlence amaçlı kullanma	MY10	1	4
		Siyasi içerikli paylaşım	MY1	1	4
		Yabancılarla iletişim kurma	MY13	1	4
		Uyku problemi	M24	1	4
		Alay etme	MY26	1	4
		Uyuşturucu pazarlayıcıları ile irtibata geçme	MY4	1	4

Sosyal medyanın öğrencilerin davranışlarına olumlu ve olumsuz etkisine ilişkin okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde, olumsuz davranışların daha fazla olduğu, görüşmeler esnasında özellikle bu olumsuzlukların vurgulandığı görülmüştür. Tablo 2' de de görüldüğü gibi okul yöneticilerinin ancak %23'ü (f=6) öğrencilerin "olumlu paylaşımlar" da bulunduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerde gözlemlenen diğer olumlu davranışlar "kendini geliştirme, insani ilişkileri geliştirme, hızlı iletişim, kendini ifade etme ve gördükleri güzel şeyleri takip etme" davranışlarıdır. Aşağıda M11 kodlu yöneticinin de ifade ettiği gibi öğrencilerin özel günlerde paylaşımlarda bulunmaları ve bu tür olumlu paylaşımları takip etmeleri öğrencilerin sosyal medya kaynaklı en fazla sergiledikleri olumlu davranışlar olarak görülmektedir. Bu konuda bazı yöneticilerin görüşleri aşağıdaki gibidir.

Ulusal, anlamlı günlerde, o günün anlamını sosyal medya üzerinden kavıyorlar. Ya da tüm milleti ilgilendiren olayların orada paylaşılmasının çocuklar üzerinde tesiri oluyor. Olumlu yönleri var tabii ki (M11).

Olumlu davranış, kendilerini ifade etme becerileri ve... Nasıl söyleyeyim... Normalde bilgisayar kullanan çocukların konuşma becerileri, pratik zeka olarak çok çabuk gelişiyor.... (M5).

Öğrencilerin sosyal medya kaynaklı olumsuz davranış sergilediklerini ifade eden okul yöneticileri, öğrencilerin en fazla (f=8, %31) "bozuk ve küfürlü dil" kullandıklarını, sosyal medya üzerinden birbirlerine küfretmeleri, bu küfürlü konuşmaları kendi sosyal hayatlarında da sürdürmeleri gelmektedir. Okul yöneticileri sosyal medyada başlayan küfürlü konuşmaların, kötü yorumların genelde okulda kavga ile sonuçlandığını ifade etmişlerdir. M18 ve MY2 kodlu okul yöneticilerinin aşağıda da ifade ettiği gibi, öğrenciler sosyal medya üzerinden birbirlerine hakaret ve küfürlü konuşmalarla başlayan bir diyaloga girmektedirler, sosyal medyayı birbirlerinin ayıbını ifşa etme alanı olarak görmekte. Konuya ilişkin bazı yönetici görüşleri aşağıda verilmiştir.

*Birbirlerine güzel olmayan sözler yazanlar arasında bir tartışma oluyor, zamanla o tartışma bazen küfürleşmeye veya birbirlerinin daha önceden bildikleri olumsuz bir davranışını açıklamaya gidiyor, aralarında tartışma, okul girişinde kavga gibi durumlar ortaya çıkıyor (M18).
Küfürlü konuşmalar. Yani Türkçe bitmiş, güzel konuşma diye bir şey yok (MY2).*

Öğrencilerin yaşları itibarıyla bazı şeyleri merak etmeleri, özellikle toplumun tabu olarak gördüğü, yasakladığı, özellikle çocuk yaştakilerini fiziksel ve psikolojik gelişimlerini etkileyebilecek görüntü, bilgi gibi yetişkinlerin çocuklar tarafından görülmesini istemedikleri şeyleri görme ve öğrenme meraklarının artması, okul müdürlerince ikinci (f=6, %23) olumsuz davranış olarak nitelendirilmiştir. Bu duruma ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir.

Öğrenciler iletişimi kopuk saygıdan yoksun paylaşımlardan dolayı zararlı alışkanlıklara meyilliler. Argo kelimeler en basiti mrb kısaltmalarla yazmaları. ... argo terimler var. İstenmeyen sitelere giriliyor... (MY16).

Mesela sosyal medyada çeşitli videolar var. O videolardaki argo konuşmalar, sokak konuşmaları... vs çocuk onları kendi sosyal hayatına taşıyabiliyor... (M25).

MY16 ve M25 kodlu okul yöneticilerinin de bu durumu destekler biçimde aşağıdaki ifadeleri kullanmışlardır. Okul yöneticilerinin gözlemlemiş oldukları diğer önemli olumsuz davranışlar "boşa zaman harcama, kavga, uygun olmayan paylaşımlar, sorumsuzluk, özel bilginin paylaşımı" şeklinde ifade edilebilir. Okul yöneticilerinin ifade ettiği bu olumsuz davranışların genelinin şiddet ağırlıklı olduğu görülmüştür.

Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Katkısına İlişkin Yönetici Görüşleri

Okul yöneticileri çalıştıkları okulun başarısını artırmak için gerekli önlemleri almaktan sorumludurlar. Bu nedenle öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkileyebilecek faktörleri eğitim öğretim ortamından uzaklaştırma sorumlulukları vardır. Bu nedenle okul yöneticilerine "Sosyal medyanın öğrencilerinizin akademik başarısını ne yönde etkilediğini düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuştur. Okul yöneticilerinin çoğunluğu sosyal medyanın eğitimi olumsuz yönde etkilediğine ilişkin görüş bildirmiştir. Yapılan içerik analizi sonucu aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3

Sosyal Medyanın Akademik Başarıya Katkısına İlişkin Yönetici Görüşleri

	Okul Yöneticilerinin Görüşleri	Katılımcı kodu	f	%
Olumlu Etkileri	Bilgiye ulaşma	MY4, MY6, M7, M19, MY21, MY22, M25	7	27
	Başarıyı artırma	M12, MY16, MY21, M25	4	15
	Dünyayı tanıma	MY4	1	4
	Olumlu örneklerden etkilenme	M23	1	4
	Farklı hoca, farklı ders imkanı	MY16	1	4
	Çözemediği problemi sorma	MY4	1	4
Olumsuz Etkileri	Bozuk ve küfürlü dil	MY2, MY8, MY10, MY15, MY16, M18, M23, M25	8	31
	Daha çok olumsuz etkiliyor	MY1, MY3, M5, MY6, MY8, MY9, MY10, M11, MY13, M14, MY20, MY22, MY26	13	50
	Aşırı zaman harcama	MY2, MY9, MY10, M14, MY15, MY17, M18, MY22	8	31
	Bağımlılığı artırıyor	MY8, MY9, MY15, MY17, M18, MY22	6	23
	Kitaptan uzaklaşma	MY2, MY22, M24	3	12
	Popüler hayatı örnek alma	MY3	1	4
	Tembelliğe sevk etme	MY8	1	4

Tablo 3 incelendiğinde, okul yöneticileri sosyal medyanın akademik başarıya olumlu katkısına ilişkin olarak, en fazla "bilgiye ulaşma" (f=7, %27) yönünde katkısının olduğunu belirtmişlerdir. Tablo incelendiğinde, sosyal medyanın akademik başarıya etkisine ilişkin "daha çok olumsuz etkiliyor" görüşünün okul yöneticilerinin yarısı (f=13, %50) tarafından paylaşılan görüş olduğu görülmektedir. Sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz etkilerinden en önemlileri "aşırı zaman harcama" (f=8, %31) ve "bağımlılığı

artırma" şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Okul yöneticilerinin aşağıdaki ifadeleri yukarıda verilen tablodaki bilgileri desteklemektedir.

Kitap okuma zamanlarını ona harcıyorlar.... Velilerden gelen dönütler de böyle; öğretmen hanım tablete kafasını koyuyor dersleri bir kenarda kalıyor... (MY2).

Bilgiye ulaşım çok rahat. Örneğin atom dediğiniz zaman sayfalarca doküman getiriliyor. Eskiden olsaydı öğretmene soracaktı. Ama şu anda Amerika da yapılan çalışmaları bile görebiliyor, izleyebiliyor (M7).

Olumsuz etkilediğini düşünüyorum, yani sosyal medyayı kullanırken eğitim dışı konularla daha çok ilgileniyor olmaları çalışma isteklerini kırıyor ve bağımlılığı artırıyor, yani olumsuz yönde etkiliyor (MY8).

Sosyal medyanın başarılarını olumlu yönde çok fazla etkilediğini düşünmüyorum. Çünkü öğrencilerde sosyal medya, bilgisayar bağımlılığı gibi bağımlılık oluşturuyor. Öğrenciler gün içerisinde çok fazla zaman harcıyorlar...(MY9).

Öğrenci bizim kadar bilinçli bir şekilde zamanını yönetemiyor. Dolayısı ile geçirmesi gerektiğinden daha fazla zaman geçirdiği zaman öğrencileri ister istemez olumsuz olarak etkileniyor (MY10).

Eğer bu hastalık durumuna gelirse aynı şekilde öğretmeni ve öğrenciyi saran sarmalayan bir durumsa, eğer teslim olduysanız işte kim durumumu beğendi, kim bilmem ne yaptı bunu merak ediyorsanız sizi sarmalamıştır (MY15).

Katılımcılara ait yukarıdaki ifadelerinde Tablo 2'yi desteklediği görülmektedir. MY2 kodlu katılımcı kitap okumaları gerekirken sosyal medyada zaman harcadıklarını ifade ederek bir olumsuz davranışa işaret ederken M7 kodlu katılımcı ise sosyal medya ile bilgiye ulaşmanın ne kadar kolay olduğunu vurgulamaktadır.

Sosyal Medyanın Eğitimi Destekleyici ve Engelleyici Özelliklerine İlişkin Yönetici Görüşleri

Okul yöneticileri, yöneticilik görevlerinin gereği olarak okulda olup bitenlerden haberdar olmak durumundadırlar. Gerek okuldaki farklı birimler ile olan iletişimleri, gerekse de öğrenci ve veli ile olan iletişimleri nedeniyle sosyal medyanın eğitim öğretim açısından destekleyici ve engelleyici özelliklerine ilişkin görüşleri önem arz etmektedir. Bu nedenle okul yöneticilerine "Eğitim öğretimin amaçlarını göz önünde bulundurduğunuzda sosyal medyanın eğitimi destekleyen özellikleri nelerdir?" ve "Eğitim öğretimin amaçlarını göz önünde bulundurduğunuzda sosyal medyanın eğitimi engelleyen özellikleri nelerdir?" soruları ayrı ayrı sorulmuş ve katılımcıların vermiş oldukları cevaplar içerik analizi yöntemi ile analiz edilerek aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4

Sosyal Medyanın Eğitimi Destekleyen ve Engelleyen Özelliklerine İlişkin Yönetici Görüşleri

	Okul Yöneticilerinin Görüşleri	Katılımcı kodu	f	%
Destekleyen Özellikler	Bilgilendirme konusunda destekler	MY2, MY4, M5, MY13, MY16, M18, M19, MY20, MY21, MY22, M23, M24	12	46
	Kaynak bulmaya yardımcı	MY3, M5, M7, MY9, M12, MY15, M18, M19, MY20, MY21, M24	11	42
	Görseller eğitimi destekliyor	MY2, MY3, M5, M7, M11, MY17, M19	7	27
	Güncel bilgiyi takip edebilme	MY4, MY20, MY22	3	12
	Öğrenciyle sürekli iletişimde olma	MY14, M18, M25	3	12
	Sosyalleşme açısından faydalı	M11, MY15	2	8
	İstenilen sınıf ve seviyede bilgi	MY4, MY20	2	8
	MEB yayınları destekliyor	M8, MY26	2	8
	Zaman kazandırıyor	M24	1	4
	Teknoloji kullanımını geliştirir	MY16	1	4
	Ders notlarından yararlanma	M5	1	4
	Konferans şeklinde ders	MY2	1	4
	Zaman kaybına yol açma	MY1, MY9, MY10, M11, M12, MY13, MY14, MY15, MY17, M18, MY21, MY22, M23, M24, MY26	15	57

Engelleyen Özellikler	Bağımlılık yapıyor	MY2, MY8, MY9, MY10, M12, MY13, MY14, MY15, MY22, M23	10	38
	İstenmeye içerik paylaşımı	MY3, MY4, MY6, MY9, MY13, MY15, MY16, M18, M25	9	35
	Denetimi ve kontrolü zor	MY2,MY4,M7,MY9,MY10,MY15,MY16,M23,M25	9	35
	Sosyal hayatı öldürüyor	MY2, MY6, M11, M12, M23	5	19
	İletişimi bozuyor	MY6, M11, M12, M23	4	15
	Eğlence aracı olarak görülüyor	MY1, MY8, MY9, MY26	4	15
	Eğitim amaçlı kullanan çok az	MY1, MY9, MY13	3	12
	Uygun olmayan yayınlara meyil	MY4, MY15, MY20	3	12
	Bilgiye edinmeye yönelik kullanılmıyor	MY1, MY6, MY9	3	12
	Yazı yazmaktan uzaklaşma	M19, M24	2	8
	Güvenlik açısından tehlikeli	M7, MY15	2	8
	Dili yanlış kullanıyorlar	M24	1	4
	Başkalarını teşhir etme	M7	1	4
	Kitap okumayı yok edebilir	MY2	1	4

Sosyal medyanın eğitimi destekleyici ve engelleyici özelliklerine ilişkin yönetici görüşleri analiz edildiğinde, okul yöneticilerinin görüşlerini destekleyen özellikler ve engelleyen özellikler olmak üzere iki ana tema altında toplandığı görülmüştür. Tablo 4'e göre eğitimi en fazla destekleyici özelliğin "*bilgilenme*" (f=12, %46) olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin yarıya yakınının ifadelerinde özellikle sosyal medyayı "*bilgi edinme, günceli takip etme ve kendi alanlarıyla ilgili yapılan çalışmalardan haberdar olma*" şeklinde ifade ettikleri, "*bilgilenme ve bilgilendirme işlevi*" eğitim öğretim açısından büyük öneme sahiptir. Katılımcıların yarıya yakını sosyal medyanın eğitime ikinci önemli katkısı olarak, "*kaynak bulmaya yardımcı*" (f=11, 42) olmasını belirtmişlerdir. Üçüncü olarak sosyal medyada paylaşılan "*görsellerin eğitimi desteklediği*" (f=7, %27) görüşü yer almaktadır. Eğitim öğretimde kullanılan materyaller, akademik konuların kalıcı kılınması açısından önem arz etmektedir. M7 kodlu katılımcı konuya ilişki olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

Benim branşım kimya, sosyal medyada istemediğimiz kadar deney örnekleri var. Youtube'da bir sodyumun tepkimesini görüyoruz. Veya elementlerle ilgili canlı örnekler var. ...Örneğin, coğrafyadan öğretmen platoları anlatacak, yazıyor, Google'dan öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz anında görüyorlar (M7).

Yukarıdaki ifadeye göre sosyal medya aslında bir görsel materyal bulma alanı olarak da kullanılabilir. Tek kişinin hazırlayabileceği sınırlı sayıda görsel ders materyalinden ziyade, farklı bakış açıları ile yüzlerce kişinin üretmiş olduğu materyallere ulaşabilmek ve bunları kendi derslerinde öğretmenlerin kullanabilmesi, sosyal medyanın önemli bir özelliği olarak kabul edilebilir. Okul yöneticileri ayrıca, "*güncel bilgiyi takip edebilme*" ve "*sürekli öğrenciler ile iletişim halinde olma*" özelliklerinin de eğitimi desteklediğini belirtmişlerdir. Bazı okul yöneticilerinin konuya ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

.... Farklı bir metodu oradan görüp de deneyebilirim. Örneğin EBA da yüzlerce binlerce soruyla karşılaşabiliyor öğrenciler. Öğrenci istediği sınıf ve seviyedeki konuları dinleyip takip edebiliyor (MY4).

Özellikle eğitimle ilgili içeriklerin okullarda, sınıflarda, özellikle bunların videolarının izletilmesi, deneme sınavları yapılması, değişik yayın gruplarının yaptıkları içerikten faydalanma eğitim açısından dolu bir bilgi paylaşımı olur (M19).

....Eğitim öğretim açısından öğrenciye de öğretmene de zaman kazandırıyor. Hazır eğitim öğretim materyallerini buluyoruz. ..., dünyanın herhangi bir yerindeki bir bilgiye rahatlıkla ulaşabilme imkanı var.... Bilgi hızlı bir şekilde elimizin altına geliyor (M24).

Yukarıdaki ifadeler Tablo 4'de yer alan bilgileri desteklemektedir. Okul yöneticilerinin sosyal medyayı bilgi edinme, kaynak ve materyal bulma, eğitimi destekleyici görseller edinme açısından önemli bir hazine olarak gördükleri söylenebilir. Öğretmenler sosyal medyadaki kaynakları, görselleri kullanarak daha etkili ders yapabilir, kendileri ile ilgili konularda gündemi takip edebilirler. Ayrıca M24 kodlu katılımcının da belirttiği gibi sosyal medya birçok açıdan zaman tasarrufu sağlamaktadır. Özellikle hazır eğitim öğretim materyallerinin bulunabilmesi, herhangi bir yerdeki bilgiye ulaşımın hızlı ve kolay olması, öğrenci ve diğer kişilerle iletişimin hızlı ve kolay olması, sosyal medyanın zaman tasarrufu sağladığını göstermektedir.

Tablo 4’de verilen sosyal medyanın engelleyici özellikleri teması altındaki görüşler incelendiğinde, “*zaman kaybına yol açma*” (f=15, %58) görüşü sosyal medyanın eğitimi engelleyici özellikleri arasında birinci sırada yer almaktadır. Sosyal medyanın öğrencilerin çok fazla vakitlerini aldığını, birçoğunun eğlence veya gündelik paylaşımlarda bulunduğunu, ders çalışmaya vakit bırakmadığını ifade eden okul yöneticilerinin bu görüşlerini destekleyen ikinci görüş “*bağımlılık yapıyor*” (f=10, %38) görüşüdür. Katılımcılara göre sosyal medyanın eğitimi engelleyen üçüncü ve dördüncü önemli özellikleri “*istenmeyen içerik paylaşımı*” (f=6, %23) ve “*denetim ve kontrolü zor*” (f=9, %35) olmasıdır. Aşağıda verilen ifadelerde de görüldüğü gibi sosyal medyanın en önemli eğitimi engelleyici özelliği zaman kaybına neden olmasıdır. Aşağıdaki görüşlerde bu analizi desteklemektedir.

Çok az öğrenci bunu eğitim amaçlı kullanıyor çünkü insanlar sosyal medyayı daha çok eğlendikleri bir araç olarak gördükleri için keyifli vakit geçirecekleri bir şey olarak değerlendiriyorlar... (MY1).

Öğrencinin aşırı zaman harcaması bağımlı hale gelmesi oradaki arkadaş gruplarından etkisi altında kalması onlarla paylaşımlarının ders veya gerçek hayatının önüne geçmesinin başlaması (MY13).

Sürekli bağlantılık hali derste de, zaman planı yapılamadığı için aşırı bir zaman harcama söz konusu (MY14).

Sosyal medyaya bir filtre koyamıyorsunuz. Çocuk herhangi bir kelime ya da bir harfe bastığında karşısına çok farklı şeyler çıkıyor. Dolayısı ile yaşı belli bir yaş grubunun altında ise o tür sosyal ağlarda filtreli bir şekilde gezinmelidir (M25).

Okul yöneticilerinin yukarıdaki ifadeleri de Tablo 4’ü desteklemektedir. Sosyal medya ciddi zaman kayıplarına yol açabilmekte ve içeriğine ilişkin denetim noktasında ciddi sorunlar içermektedir. M25 kodlu katılımcının da kısmen belirttiği gibi, sosyal medyanın içeriğinin kontrolüne ilişkin ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Öğrencinin paylaşımda bulunmak istediği her ne kadar masum olsa da, başkalarının paylaşımları görmesi engellenememektedir. Bazı uygunsuz içerikler reklam olarak veya arkadaş grubunda yer alanların bir paylaşımı olarak karşısına çıkabilmektedir.

Kontrolsüz akış söz konusu buna engel olamazsınız. Çünkü milyonlarca kişi bunu kullanıyor. Çünkü kendini içine hapsedecek bir yapısı var sosyal medyanın, yani zamanın nasıl geçtiğini de anlamaz, yapacağı işi de kaçırır. Bu yüzden kişilerin bilinçlenmesi lazım (MY9).

Yukarıda ifadelerine yer verilen MY9 kodlu katılımcı da sosyal medyada içeriğini kontrol etmenin çok mümkün olmadığını, bu nedenle özellikle kullanıcıların bilinçlendirilmesini ifade etmektedir.

Sosyal Medyanın Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Yönetici Önerileri

Türkiye’de sosyal medya kullananlarının sayısının 40 milyonu aştığı düşünüldüğünde, bu kadar yaygın olarak kullanılan bir teknolojinin eğitim öğretimde kullanılabilmesi önemlidir. Bu nedenle yöneticilere “*Sosyal medyanın okulda verilen eğitimi daha fazla destekleyebilmesi için neler önerirsiniz?*” sorusu sorulmuştur. Katılımcıların konuya ilişkin ifadelerinin içerik analiz yapılmış ve içerik analizi sonucu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5

Sosyal Medyanın Eğitim Amaçlı Kullanımına İlişkin Yönetici Önerileri

Okul Yöneticilerinin Görüşleri	Katılımcı kodu	f	%
İnsanlar bilinçlendirilmeli	MY1, MY2, MY4, MY9, MY10, MY12, MY14, MY16, MY21, MY26	10	38
Sosyal medya eğitimi verilmeli	MY1, MY9, MY10, M11, M12, MY14, MY15, MY16, MY21	9	35
Denetim mekanizması geliştirilmeli.	MY6, MY8, MY10, MY15, M18, MY19, MY20, MY22	8	31
Okullar sosyal medya uzmanı bulundurmalı.	MY10, M11	2	8
Öğrencilerin dikkatini çeken şeyler paylaşılabilir.	M17, M23,	2	8
Sosyal medya çocuklara yasaklanmalı.	M5	1	4
Kullanılmamasını tavsiye ediyorum.	M5	1	4
Ailelerin müdahale etmesi gerekir.	MY1	1	4
Eğlence sitelerine sınırlama getirilmeli.	MY8	1	4
Sosyal medya konusunda öğretmenler eğitilmeli.	M12	1	4
Sadece öğrencilerin üye olabildiği bir format geliştirilmeli.	MY13	1	4

Milli Eğitime bağlı sosyal medya ağları olmalı.	M18	1	4
Aykırı paylaşımlar anında kaldırılmalı.	MY19	1	4
Dikkatli olunmalı.	M7	1	4
Devletler sosyal medya siteleri ile eğitici sunular için iş birliği yapmalı.	M24	1	4

Yukarıdaki tablo incelendiğinde sosyal medyanın eğitimi daha fazla destekleyebilmesi için okul yöneticilerinin önemli bir kısmı (f=10, %38) “*insanlar bilinçlendirilmeli*” görüşünü savunmaktadır. Bazı okul yöneticileri (MY26) özellikle velilerin bilinçlendirilmesine odaklanırken, bazıları da bu konuya ilişkin olarak öğretmenlerin (M12), hatta bütün toplumun bilinçlendirilmesinin (MY4) yararlı olacağı görüşündedir. İkinci ve üçüncü önemli görüşler “*sosyal medya eğitimi verilmeli*” (f=8, %35) ve “*denetim mekanizması geliştirilmeli*” (f=8, %31) görüşleridir. Birçok yönetici okullarda sosyal medya dersi gibi özellikle uygulamaya dayalı bir ders konarak, öğrencilere sosyal medyadan eğitim amaçlı daha iyi nasıl faydalanabileceklerine ilişkin uygulamalı bilgi verilmesinin gereğine dikkat çekmişlerdir. Sosyal medyanın eğitim amaçlı kullanımına ilişkin bazı yöneticilerin ifadeleri şöyledir:

Bu konuda, kafelerdeki ve ailelerdeki insanların bilinçlendirilip eğitilmesi gerekir. Anne oturup oyun oynuyor, baba oturup oyun oynuyor, ama çocuğa da diyor ki sen ders çalış. Bu konuda bilinçli ve eğitilmiş olmaları lazım... Onun için top yekûn bir bilinçlenme, o sosyal sorumluluğun hepimizde olması gerekiyor... (MY4).

Öğretmenlerin sosyal medyayı kullanımı konusunda destek verilebilir ve nasıl kullanması gerektiğine ilişkin farklı projeler de geliştirilebilir. Çünkü öğrencilere öğretecek olan öğretmenler (M12).

Kesinlikle sosyal medya dersi konmasını desteklerim. Çok güzel bir şey olur, hatta ben onu gecikmiş bir şey olarak görüyorum....Sosyal medya sayesinde hepsi öğrendi ve daha çok verimli kullanma noktasında öğrencilerin yönlendirilmesi, doğru kullanımı konusunda yol gösterilmesi, güzel siteler hakkında öğrencilerin yönlendirilmesi gerekiyor (MY15).

Seminerler verilmeli, uygulamalı olmalı, öğrenci karşıdan oturup izleyip değil de grup şeklinde uygulama yapılabilir ben toplu seminerlere çok karşıyım, hiç kimse bir şey anlamıyor. Öğrenci öğretmenmiş gibi kalkıp kullanmalı, uygulamalı olmalı (MY16).

Neler öneririm; başta bilgi işlem teknolojisi öğretmeni olmak üzere bilinçli internetin kullanımı, sosyal medyanın kullanımı ile ilgili öğrencileri bilinçlendirme çalışmaları yapılabilir. Yani hangi sitelerden, nerden, nasıl girilir, ne yapılır, neye bakılır; ama bu konuda velileri de bilgilendirmek lazım...(MY21).

Yukarıdaki ifadelerin Tablo 5’i desteklediği görülmektedir. MY4 kodlu katılımcının öğretmen, veli ve öğrenci ile birlikte bütün toplumun sosyal medya kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini ifade ettiği görülmektedir. MY21 kodlu katılımcının da ifadelerinde yer verdiği gibi hangi site ve sosyal ağda neler bulunabilir, ne yapılabilir gibi birçok konuya ilişkin öğrenciler ve velilerin bilgilendirilmesi yararlı olacaktır. M12 kodlu katılımcının özellikle kişilerin bilinçlendirilmesinde uygulamalı derslerin konulması gerektiğine yaptığı vurgu önemlidir. Sosyal medyayı doğru, iyi ve güzel amaçlar doğrultusunda bilgiye erişmek için bir araç olarak kullanabilmek, şüphesiz iyi bir eğitim ve bilgi gerektirmektedir. Öğrenciler kadar bütün toplumun bilinçli sosyal medya kullanımı yönünde eğitilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanması için internet kafeler yerine, okullarda uzman öğretmenler tarafından sosyal medya kullanımına yönelik derslerin verilmesi, öğrencilerin karşılaşılabilecekleri tehlikelere yönelik önceden bilgilendirilip uyarılmaları belki de birçok felaketin önüne geçme noktasında öğrencilere yardımcı olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2016 yılı istatistiklerine göre dünyada üç buçuk milyar insan, yaklaşık dünya nüfusunun yarısı internete bağlanmakta, iki milyar üç yüz yedi milyon kullanıcı aktif olarak sosyal medyada yer almaktadır. 1,968 milyar kişi sosyal medyaya mobil cihazlar üzerinden bağlanmaktadır. Türkiye istatistiklerine bakıldığında ise 46,3 milyon kişi internete bağlanmakta, bunların 42 milyonu aktif olarak sosyal medyayı kullanmaktadır. Sosyal medyayı kullanan 42 milyon kişiden 36 milyonu ise cep telefonu gibi mobil cihazları kullanarak sosyal medya hesaplarına ulaşmaktadır. %32 oranında en çok kullanılan sosyal medya ağı olan Facebook’u ikinci sırada %20 kullanıcı oranı ile WhatsApp uygulaması izlemektedir. Twitter %17, instagram %16 oranında kullanılmaktadır (Digital Ajanslar, 2016).

Düvenci (2012)’ye göre “yapısı ve fonksiyonu itibarı ile İnternet, dünyayı küresel köy yapmıştır. Önemli olan

köyde kentsel dönüşüm çalışmaları yapabilmektir.” Gerek internet gerekse de sosyal medya dünyada bir çok şeyin yerini almıştır. Artık insanlar kütüphanelere, kitaplara, televizyona, radyoya, hatta insana, arkadaşına, bakkala, manava, terziye daha az ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bu kadar yaygın kullanıma sahip sosyal medyanın eğitim alanında da kullanım olanaklarının olduğu görülmektedir. Özellikle oluşturulan gruplar, paylaşılan materyaller, kitap, doküman, video uygulamalarının paylaşılabılır olması, görüntülü ve sesli uygulamalar artık her yerde öğrenmenin gerçekleşmesini mümkün hale getirmiştir.

Dijital Türkiye (2016) verilerine göre günlük kişi başı 2 saat 32 dakika sosyal medya kullanılmaktadır. Sosyal medyada çok fazla zaman harcayan öğrencilerin davranışlarının sosyal medyadan etkilenmesi olağandır. Sosyal medyanın öğrencilerin davranışlarına olumlu ve olumsuz katkıları Sönmez (2013)’in de ifade ettiği gibi bireyin toplum ile bütünleşmesinde, birtakım toplumsal değerleri anlamalarında, değer paylaşımlarında rol oynar; onların düşünce, davranış ve inançlarında birtakım değişikliklere neden olabilir. Bu çalışmada da öğrencilerin olumlu ve olumsuz bazı davranışlar edinmelerinde sosyal medyanın etkili olduğu görülmüştür. *Olumlu paylaşımlarda bulunmak, öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri, insan ilişkilerini geliştirip sosyalleşmeleri* sosyal medyanın öğrencilerin davranışlarına olumlu katkıları olarak ifade edilmiştir. Okul yöneticileri mesleki duyarlılıktan olsa gerek, küfür gibi disiplinle ilgili konuları daha fazla vurgulamışlardır.

Öğrencilerin zamanlarının önemli bir kısmını sosyal medyada harcadıkları görüşmeler esnasında birçok katılımcı tarafından dile getirilmiştir. *Bilgiye ulaşma, dünyayı tanıma, ders sunumları, materyaller ile ilgili kaynaklara ulaşma* akademik başarıya olumlu katkılar olarak belirtilmiştir. Çalışmaya katılan okul yöneticilerinin yarısı sosyal medyanın akademik başarıya olumsuz katkılarının olduğunu belirttikleri görülmüştür. Katılımcılar sosyal medya nedeniyle öğrencilerin *boşa zaman harcaması, sosyal medyayı bağımlılık haline getirme, kitap okumama, ders çalışma motivasyonunun düşmesi* gibi olumsuzlukları belirttikleri görülmüştür.

Bu çalışmanın önemli bulgularından birisi okul yöneticilerinin özellikle sosyal medyanın eğitimi destekleyen ve engelleyen özelliklerine ilişkin görüşleridir. Katılımcıların yoğunlukla ifade ettikleri destekleyici özellik *bilgilenme* olmuştur. Sosyal medya sağlamış olduğu materyaller ve araçlarla sadece öğrencilerin değil, öğretmen ve yöneticilerin hatta velilerin bilgi edinme noktasında en fazla kullandıkları araç olduğu görülmüştür.

Çalışmadan elde edilen destekleyici özelliklere benzer sonuçlar birçok çalışmada (Tanrıverdi ve Sağır, 2014; Mazman, 2009; Özmen vd., 2011; Koç ve Karabatak, 2011) yer almaktadır. Yuen ve Yuen (2008), Sounders (2008) sosyal medyanın bu çalışmada da ortaya çıkan *bilgilenme ve kaynak bulma* destekleyici özelliklerine benzer bir şekilde, öğrencilerin sosyal medyayı ortak görüş ve fikirler çerçevesinde soru sorma, derse ilişkin kaynakların paylaşımı, çalışma gruplarının oluşturulması, sınıf arkadaşları ile iletişim kurma, öğrencilerin kendi amaçları doğrultusunda bir kimlik oluşturma, öğrenme ağları oluşturma gibi amaçlar doğrultusunda kullanılabileceklerini ifade etmişlerdir.

Düvenci (2012: 46)’nin de vurguladığı gibi sosyal medya dosya paylaşımını, oyun, eğlence amaçlı paylaşımlarda bulunma, canlı müzik ve ses paylaşımı, sunu gibi paylaşımları kolaylaştırarak eğitimi desteklemektedir. Tanrıverdi ve Sağır (2014: 778) sosyal medyayı bilinçli şekilde kullanarak, bağımlı hale gelmemek şartıyla, haberleşme ve arkadaşlık ilişkilerini sürdürme amacıyla kullanmanın faydalı olacağını belirtmiştir.

Birçok araçta olduğu gibi, yanlış kullanılan eğitsel bir araçta eğitim öğretim açısından kullanım şekline ve amaca göre engelleyici bir özellik kazanabilir. Katılımcılara sosyal medyanın eğitimi engelleyen özelliklerine ilişkin görüşleri sorulduğunda önemli bir çoğunluğun sosyal medyanın zaman kaybına neden olduğu, bağımlılık yaptığı, istenmeyen içeriğe ulaşma, denetimin zorluğu, sosyal kültürel hayata zarar vermesi, iletişimi bozabilmesi, bir eğlence aracı olarak tercih edilmesi, bazen bilgi kirliliği oluşturmaya ve uygunsuz içeriğe ulaşmayı kolaylaştırması gibi özellikleri belirttikleri görülmüştür. Sosyal medyanın engelleyici özellikleri olarak tanımlayabileceğimiz bu özellikler, dikkat edilmesi gereken konular olarak değerlendirilmeli ve bu konularda yönetici, öğretmen ve velilerin ne yapabileceklerine ve ne gibi önlemler alabileceklerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Bu çalışmada ortaya çıkan sosyal medyanın engelleyici özelliklerine benzer özellikler birçok araştırmacı tarafından da belirtilmiştir (Zafarmand, 2010; Tanrıverdi ve Sağır, 2014; Şimşek, 2012). Sosyal medyanın eğitimi engelleyici özelliklerinden birisi olan aşırı *zaman kaybı ve bağımlılık* araştırmacılar tarafından da

özellikle vurgulanmış ve kullanıcılar uyarılmıştır. Okul yöneticilerinin sosyal medyaya ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bu çalışmadan elde edilen verilerin literatürde yer alan çalışmalar ile benzerlikler gösterdiği görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Akkaya, D. T. (2013). *Sosyal Medya Reklamlarında Tüketici Algılarının Tutum, Davranış ve Satın Alma Niyeti Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Edirne.
- Anderson, T. (2004). Toward a theory of online learning. In T. Anderson & F. Elloumi (Eds), *Theory and practice of online learning*. Athabasca, AB: Athabasca University. http://cde.athabascau.ca/online_book/pdf/TPOL_chp02.pdf (24 ağustos, 2016).
- Argın, F.S. (2013). *Ortaokul Ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Çekmeköy Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Arıcı, A. (2013). *Siyasi Partiler ve Siyasi Liderler Çerçevesinde Türk Siyasetinde Sosyal Medya*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basın Yayın Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Arslan, G. (2014). *Türkiye'deki İşçi Sendikalarının Sosyal Medya Kullanımları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri ABD Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Programı, Denizli.
- Askeroğlu, O. (2010). *Pazarlama Odaklı Halkla İlişkiler Uygulamalarında Sosyal Medyanın Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler Bilim Dalı, İstanbul.
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* 2, 121-136.
- Barsky, E. & Purdon, M. (2006). Introducing Web 2.0: social networking and social bookmarking for health librarians. *Journal of the Canadian Health Libraries Association*, 27(3), 65-67.
- Bat, M. (2012). *Dijital Platformda Sosyal Medyanın Stratejik Kurumsal İletişime Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, İzmir.
- Bayraktar, C. (2013). *Sosyal Medyanın Kriz İletişimi Aracı Olarak Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, Halkla İlişkiler Bilim Dalı, İstanbul.
- Berg, B.L. (2001). *Qualitative Research Methods Social Sciences*. Boston: Allyn and Bacon
- Bostancı, M. (2010). *Sosyal Medyanın Gelişimi ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Kayseri.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç, Çakmak, E., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Bynum, S. L. (2011). *Utilizing Social Media to Increase Student Engagement: A Study of Kern County Public Schools*. Unpublished Master Thesis, Department of Public Policy and Administration, California State University, Bakersfield.
- Ceylan, L. H. (2013). *Sosyal Medya Ve Gazetecilik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Genel Gazetecilik Bilim Dalı, İstanbul.
- Coşkunkurt, E. Y. (2013). *Sosyal Medya Kullanımının "Kurumsal Yenilikçi İtibar" Üzerindeki Etkisi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, İstanbul.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research* (4th ed.). Boston, USA: Pearson.
- Creswell, J.W. (2014). *Research Design: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları* Ankara: Eğiten Kitap.
- Çetin, E. B. (2010). *Halkla İlişkiler'in Sosyal Medya Ortamında İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dijital Ajanslar (21 Ocak, 2015). İnternet ve sosyal medya kullanıcı istatistikleri 2015. <http://www.dijitalajanslar.com/internet-ve-sosyal-medya-kullanici-istatistikleri> 2015/ (12 Ağustos, 2016).
- Dikme, G. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin İletişimde ve Günlük Hayatta Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları : Kadir Has Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Düvenci, A. (2012). *Ağ neslinin internet kullanımı üzerindeki sosyal medya etkisinin sosyal sapma yaklaşımı ile incelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Bilişim Bilim Dalı İstanbul.
- Ellison, N. B. (2008). Introduction: Reshaping campus communication and community through social network sites. In G. Salaway, J. B. Caruso, & M. R. Nelson, *The ECAR Study of Undergraduate Students and Information Technology*, (Research Study, Vol. 8). Boulder, CO: EDUCAUSE Center for Applied Research <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0808/rs/ers08082.pdf>
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal ağların eğitim amaçlı kullanımı. XV. *Türkiye'de İnternet Konferansı*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi. http://orcun.madran.net/yayinlar/sosyal_aglarin_egitim_amacli_kullanimi.pdf (12 Haziran, 2014).
- Jones, M. & Alony, I. (2011). Guiding the use of grounded theory in doctoral studies-An example from the Australian film industry. *International Journal of Doctoral Studies*, 6, 95-114
- Kaya, E. (2014). *Sağlıklı İletişimde Sosyal Medya Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta.
- Kızıllarlan, A. (2012). *Sosyal Medyanın Toplum Üzerindeki Etkilerine Eleştirel Bir Yaklaşım*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Genel Gazetecilik Bilim Dalı, İstanbul.

- Korkmaz, M. (2014). *Sosyal Medya-Kamu Politikaları Etkileşimi: Gezi Parkı Olayları Üzerine Bir Değerlendirme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Ankara.
- Kök, A. (2013). *Günümüz Toplumsal Ortamında Kişilerarası İlişkilerdeki Dönüşümün Sosyal Medyayı Kullanan Çocuklar Üzerinden İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Araştırmaları Anabilim Dalı, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Langridge, D. (2007). *Phenomenological Psychology: Theory, Research and Method*. Harlow: Pearson.
- Mazman, S. G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Metin, O. (2014). *Sosyal Medyanın Siyasal Toplumsallaşmaya Etkileri: Üniversite Öğrencileri Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Afyonkarahisar
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publication.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Munoz, C. L. & Towner T. L. (2009). *Opening Facebook: How to Use Facebook in the College Classroom*. Society for Information Technology and Teacher Education Conference in Charleston, South Carolina.
- Ök, F. (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı, Elazığ.
- Ökte, A. (2014). *Öğrencilerin Zorbalık Eğilimleri İle Sosyal Medyaya Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Sancaktepe Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, M. (2014). Changes in Use and Perception of Privacy: Exploring Facebook users' privacy concerns and awareness of privacy implications. *Journal of Yasar University*, 9(35) 6099-6260.
- Özgün, G. (2014). *Sosyal Medyada Siyasal İletişim: 2011 Genel Seçimlerinde İktidar ve Ana muhalefet Partilerinin Sosyal Medya Stratejileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, İzmir.
- Özgünay, İ. M. (2013). *Sosyal Medya ve Arap Baharındaki Rolü: Suriye Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalı, Genel Gazetecilik Bilim Dalı, İstanbul.
- Özmen, F, Aküzüm, C., Sünkür, M. ve Baysal, N. (2011). Sosyal ağ sitelerinin eğitsel ortamlardaki işlevselliği. *6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), 16-18 May 2011, Elazığ*.
- Özmen, A. S.(2013). *Toplumsal Muhalefet Açısından Sosyal Medya Pratiklerinin Demokratik İşlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı, İletişim Bilimleri Bilim Dalı, İstanbul.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. Edt. M. Bütün, S.B. Demir). Ankara: Pegem Akademi

- Sarı, M. (2014). *Sosyal Medyanın Sosyal Hareketler Üzerindeki Etkisi: Gezi Parkı Platformu Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ.
- Saunders, S. (2008). The Role of Social Networking Sites in Teacher Education Programs: A Qualitative Exploration. In K. McFerrin et al. (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference*. 2223-2228. Chesapeake, VA: AACE.
- Sönmez, B. (2013). *Sosyal Medya Ve Ortaöğretim Öğretmenlerinin Facebook Kullanım Alışkanlıkları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Şimşek, T.N. (2012). *Modern Kent Toplumunda Facebook ile Yalnızlaşan Gençlik: İstanbul Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tanrıverdi, H. ve Sağır, S. (2014). Lise öğrencilerinin sosyal ağ kullanım amaçlarının ve sosyal ağları benimseme düzeylerinin öğrenci başarısına etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(18), 775-822
- Tengilimoğlu, E. (2014). *Hastane ve Hekim Tercihinde Sosyal Medya Kullanımının Etkisi: Ankara İli Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara .
- Tuncay, A. İ.(2012). *Sosyal Medyanın Bir Politika İletişim Aracı Olarak Siyasi Partilerce Kullanılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler, Koç Üniversitesi, İstanbul.
- Türkalp, G. E. (2010). *Social Media Influence on Knowledge Sharing Intentions: An Empirical Study on Electronics Retail Chain in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ve Organizasyon (İngilizce) Bilim Dalı, İstanbul.
- Venkat, A., Pichandy, C., Barclay, F. P & Jayaseelan, R. (2014) Facebook privacy management: an empirical study of awareness, perception and fears. *Global Media Journal* (5)1, 1-20.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı), Ankara: Seçkin Yay.
- Yin, R. K. (2003). *Case study research: Design and methods*. Beverly Hills, CA: SagePublication, Inc.
- Yuen, S. & Yuen, P. (2008). Social Networks in Education. In G. Richards (Ed.), *Proceedings of World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, and Higher Education*. 1408-1412. Chesapeake, VA: AACE.
- Zafarmand, N. (2010). *Halkla İlişkiler Alanında Yeni Mecra ve Uygulamaların Yeri ve Önemi: Sosyal Medya Ve Pr2.0*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Ankara.

İletişim/Correspondence

Dr Öğr. Grv. Münir Şahin
munir.sahin@inonu.edu.tr

Doç. Dr. Mehmet Üstüner
mehmet.Ustuner@inonu.edu.tr